

אמרתך חייתני

פנינים ואמרות מעניינא דיומא

זמני השבת

בעיד בני ברק יצ"ו

4:15: הדלקת נרות:
4:37: שקיעה:
5:17: מוצאי שבת:
5:50: ר"ת:

מתורתם של ראשונים

הרה"ק כעל ה"באר מים חיים" זיע"א

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עֶבְדוֹ זָקֵן בֵּיתוֹ הַמְּשָׁל פְּקֹל אֲשֶׁר לוֹ וְגו'.

צריך להבין למה פרט הכתוב כל סימני עבדו זקן ביתו ומושל בכל אשר לו מה נפקא מינה מזה והיה די לומר ויאמר אל עבדו שים נא וגו', ואמנם הכתוב מגיד בזה צדקת אברהם ידיד ה' אשר בהגיעו לעשות אחת ממצוות ה' עשה בכל התחבולות וחשב בכל המחשבות לעשותו על צד היותר טוב, ופחד ורעד על אחת מני אלף אולי יארע לו דבר תקלה, ולכן עשה כל המעשים בכל יכולתו לראות בכל האופנים שיהיה נעשה המצוה בשלימות שלא יתקלקל ח"ו.

והנה אברהם צדיק גדול כזה וקיים כל התורה אף מה ששנו חכמים (כמו שאיתא ביומא כ"ח ע"ב) ובודאי קיים אומרם (אבות א', ו') הוין דין את כל האדם לכף זכות והחזיק הכל לצדיק בעיניו, ומכל שכן לאליעזר עבדו וידוע היה אליעזר בצדקתו שהיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים והיה נאמן ביתו ועל פיו ישק כל עניני חפצי אברהם וכל אשר לו נתן בידו. מכל מקום כשהיה צריך לשלחו לדבר מצוה לישא אשה ליצחק ממשפחתו ומבית אביו ולא היה רוצה בשום אופן לקחת לו אשה מבנות כנען כי רעות בנות כנען בעיני אביו שבשמים וכולם ארורים הם מקללת אבי אביהם כנען הראשון שאמר לו נח ארור כנען עבד עבדים יהיה. לא האמינו על דברו בשום אופן, אחר כל הנאמנות שהיה לו אצלו, עד אחר השביעו באלקים ובנקיטת חפץ בשבועה דאורייתא ולא בסתם נדר או שבועה בלא שם. והכל כי כל כך פחד ורעד במצוה עד שעבר עליו כל הספיקות אולי כך או כך עד אשר עשה כל אשר היה ביכולתו לעשות באופן שיוכל לסמוך עליו. ולא הועיל כל הנאמנות שהיה לו על ביתו ועל כל אשר יש לו והכל נתן בידו על נאמנות. ובמצוה אחת לא חפץ להאמינו כי גדלה יראתו את פני ה' וכל העושר שהיה לו היה לאפס ואין בעיניו, ועל כן על זה האמינו ולא על זה.

מה שאין כן בבני עמנו בדורותינו היום עושים ההיפוך אשר אם יבוא אחד ובידו סכין לשחוט ויאמר כי הוא שוחט ובודק ומומחה יאמינו בכל שהוא ולא ישאלו ויחקור וידרוש עליו כל כך ויאמר מן הסתם כל המצויין אצל שחיטה מומחין הם, וכמו כן אם אחד יביא יין וחלב או דג וכדומה מדברים הנמצאים בהם חשש איסור, או אם יתנו לפניו דברים הצריכים בדיקה מתולעים כמו חומץ וקטניות והדומה להם יאמר מן הסתם יהודי מוחזק בכשרות הוא ואינו חשוד להאכיל דבר שאינו ראוי לאכול. ולא כן יעשה אם יבוא אחד ללות מאתו מעות או המשך בעמ' 2 <<<

"שמע, דום ושא"

בסוף פרשתנו נכתבו שמות בני ישמעאל בשמותם לתולדתם, בהם "וּמְשֻׁמֶע וְדוּמָה וּמְשָׂא", וכמו כל דברי תורתנו הקדושה הרי שטובא גניז בכל תיבה ותיבה ובכל אות ואות ובכל קוץ וקוץ.

ובאגרת תימן כתב רבינו משה בן מימון אודות גלות ישמעאל: "ואתם אחינו, ידוע לכם שהקדוש ברוך הוא הפילנו במהמורות עונותינו בתוך אומה זו שהיא אומת ישמעאל שרעתם חזקה עלינו, והם מתחכמים להרע ולמאוס אותנו כמו שגזר עלינו יתברך: "ואויבינו פלילים", ושלא תעמוד על ישראל אומה יותר אויבת ממנה ולא אומה שהרעה בתכלית הרעה לדלדל אותנו ולהקטין אותנו ולמאוס אותנו כמוהם, שאפילו דוד המלך עליו השלום כשראה ברוח הקודש כל הצרות העתידות לישראל התחיל לצעוק ולקונן בלשון האומה מרעת בני ישמעאל ואמר (תהלים ק"כ ה'): "אויה לי כי גרתי משך שכנתי עם אהלי קדר", וראו איך זכר קדר משאר בני ישמעאל, לפי שהמשוגע הוא מבני קדר כמו שהוא מפורסם מיוחדו. ועוד דניאל לא סיפר קטנותו ודלולתו אלא במלכות ישמעאל שתכנע במהרה, שכן אמר (דניאל ח' י'): "ותפל ארצה מן הצבא ומן הכוכבים ותרימס".

ואנחנו בעודנו סובלים שעבודם וכזיבהם ושקרותם למעלה מיכולתנו שאין ביכולת האדם כח לסבול, ויהי כמו שאמר דוד עליו השלום (תהלים ל"ח י"ח): "ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פי". וכמו שהוכיחנו רבותינו לשאת כזבי ישמעאל ושקרו ולשתוק ממנו, וסמכו זה לפסוק שכתוב בשם בניו "ומשמע ודומה ומשא" - שמע דום ושא, וכבר הסכמנו כולנו, גדולים וקטנים, לסבול שעבודם, שכן אמר ישעיהו עליו השלום (ישעיה ג' ו'): "גוי נתתי למכים ולחיי למורטים פני לא הסתרתני מכלימות ורוק". ועם כל זה לא נוכל להנצל מרב רעתם ופחזותם בכל זמן, וכל זמן שאנו רודפים שלומם הם רודפים אחרינו בחרום ובמלחמה, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים ק"כ ז'): "אני שלום וכל אדבר המה למלחמה", כל שכן אם נעורר עלינו ונקרא במלכות בדברים בטלים ושקר, הלא נסכן בנפשותינו ונבא לידי מיתה", יעוי"ש כל אורך דבריו.

הרי לנו מדברי הרמב"ם דרשת חז"ל על הפסוק "וּמְשֻׁמֶע וְדוּמָה וּמְשָׂא", שנשמע את שקרי הישמעאלים ונשתוק לעומתם ונסבול אותם.

***

כלל נקוט הוא בידי כל היהודים הכשרים, כי אין מנסים להתאים את דברי חז"ל ורבותינו הראשונים והאחרונים להגיון של אנשים בני זמננו, אלא להיפך, משתדלים ליישר את ההגיון ולהתאימו לדבריהם הקדושים.

כך גם ראוי ללמוד את דבריו של הרמב"ם אודות גלות ישמעאל, לאחר שהוא מספר את מעלליהם וכותב עליהם: "שלא תעמוד על ישראל אומה יותר אויבת ממנה ולא אומה שהרעה בתכלית הרעה לדלדל אותנו ולהקטין אותנו ולמאוס אותנו כמוהם", הוא כותב גם את הדרך הנכונה להתנהג עמם "לשאת כזבי ישמעאל ושקרו ולשתוק ממנו" ומוסיף "וכבר הסכמנו כולנו גדולים וקטנים לסבול שעבודם".

מי ששכלו והגיונו מיושרים לפי התורה הקדושה ולפי המסורת מאבותינו ורבותינו בכל הדורות, בטח לא יתקשה בהבנת דברי הרמב"ם, אכן זוהי האומה היותר אויבת ורעה הנהגת בתכלית הרעה כלפי עם ישראל, אולם כל זמן היותנו בגלות נסבול את שעבודם שקריהם וכזיבהם ונשתוק, כך הייתה הנהגת היהודים בגלות בכל מקומות מושבותיהם, הם ידעו היטב כמה שהגויים השליטים הם רשעים ומושחתים – לפעמים אף יותר מהמון העם הנכרי הנבצר – אך בכל זאת קיימו את צו הבורא: "וְדַרְשׁוּ אֶת שְׁלוֹם הָעִיר אֲשֶׁר הִגְלִיתִי אֶתְכֶם שָׁמָּה וְהִתְפַּלְלוּ בְעַדָּהּ אֵל ה' כִּי בְשְׁלוֹמָהּ יִהְיֶה לְכֶם שְׁלוֹם" (ירמיהו כט, ז), "אֲנִי פִי מִלֶּךְ שְׁמֹר" (קהלת ח, ב).

ומידי שבת בשבתו עמדו היהודים ואמרו את תפילת "הנותן תשועה למלכים", גם כאשר השליט היה רשע ומושחת וגם כאשר היה צורך היהודים, כי ידעו הם שהגלות איננה דבר שאירע בדרך הטבע אלא גזירת שמים, וממילא נהגו כפי שציווה אותם הבורא להתנהג בגלות.

אולם מאז התקוממה לה הכפירה הציונית, שחרתה על דגלה כי הגלות והגאולה אינם בידי שמים עפ"ל, הרי שרבים רבים מבני אברהם יצחק ויעקב נתפסו למחשבת כפירה זו – ביניהם גם רבים המשך בעמ' 4 <<<

ע"י העקידה נודע שתרח עשה תשובה שלימה

וַיָּבֵא אֲבִרְהָם לְסֶפֶד לְשֵׁרָה וּלְבִנְתָּהּ.

במדרש (רבה נח, ה), מהיכן בא, חד אמר מהספידו של תרח אביו בא, ומקשה הלא תרח כבר מת, אלא מעקידת יצחק בא. וצ"ב איך עלה על דעת האומר כי מהספד של תרח בא. ונ"ל כי בתחלה לא התאבל אברהם על תרח אביו, כי באבוד רשעים רנה, אלא שאמרו חכ"ל שתרח עשה תשובה, ודרשו מדאמר לו הקב"ה ואתה תבוא אל אבותיך בשלום, מכאן שעשה תשובה לבסוף. אלא דאדם יראה לעינים ולא ידע אברהם אם עשה תשובה באמת ובתמים, והא דאמר ואתה תבוא אל אבותיך בשלום זה דרש, ולא היה לאברהם עדיין ראי' על תשובת אביו שראוי להספידו, אבל מאחר שבחר ה' ביצחק צאצאי צאצאיו לעולה תמימה ע"כ שאין בו מום, ואם זקינו הוא עובד ע"ז ומת בלא תשובה לא היה בוחר בו ה' לקרבן ולא היה מקדישו, ומוזה שפט אברהם כי תרח אביו עשה תשובה שלימה והספידו או. ומעתה שניהם אמת, מהיכן בא מהספידו של תרח אביו בא, ומקשה הלא כבר מת, אלא מעקידת יצחק בא וע"י זה בא עכשיו מהספידו של אביו, כנ"ל ליישב.

(כתב סופר)

הגדולה שבנדיבות הוא להדריך וללמד

וְאֲבִרְהָם זָקֵן פָּא פְּיָמִים וְה' פָּרַף אֶת אֲבִרְהָם בְּפֶלֶא.

משום שהגדולה שבנדיבות הוא להדריך וללמד, וע"י מנהיגי אמת המדריכים כראוי ומלמדים להועיל לדורם נתבטל ונחלש כח סט"א, היפך משום שריה כאילים שהעלימו עין מלהדריך גרמו להוסיף כח

אליעזר לקח את זהירות המזון לשמירת הדרך ולהצלחת הענין

וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גְמָלִים מִגְּמָלֵי אֲדֹנָיו וַיֵּלֶךְ וְכָל טוֹב אֲדֹנָיו בָּיָדוֹ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל אָרֶם נְהָרִים.

פירש"י מגמלי אדוניו, ניכרים היו משאר גמלים שהיו יוצאים זמזמין מפני הגול שלא ירעו בשדות אחרים. י"ל למה רמזה תורה דוקא כאן ענין הנקיות מזול, וכבר נזכר זה לעיל בענין הריב בין רועי אברם ולוט, עוד יש לדקדק כפל תיבת וילך. וי"ל בס"ד שבא לרמוז את הידוע בשם הרה"ק הרמ"מ מרימאנוב והביאוהו כולם זי"ע, אשר הסיבה שאין בנים מצליחים ליגדל בתורה ויראת שמים כמו שהתחילו הוא מפני שהאכילים ממזון שלא ביושר, לכך רמזה תורה שלהצלחת הדרך שהי' הולך עתה שמוזה יצאו בנים טובים כל עתיד עם הקודש שעל זה נברא הכל ועומד הכל, ובוודאי השטן ירצה להתערב באיזה צד וביותר ע"י ממון שלא ביושר, לכן לקח את זהירות המזון לשמירת הדרך ולהצלחת הענין, וזהו מגמלי אדוניו וילך.

(חלקנו בתורתך)

מאכל הבא מסט"א מטמאם לב האדם

וַיֹּאמֶר לֹא אֶכֶל עֵד אִם דְּפָרְתִי דְּבָרֵי וגו' וַיֹּאמֶר עֶבֶד אֲבִרְהָם אֲנִי.

ידוע דברי חכ"ל שהיו נותנים סם המות במאכלו לכן המשך בעמ" 4 <<<

• לחידודא •

בגמ' כבא בתרא צ' ע"ב ת"ר אין מוציאין פירות מא"י דברים שיש בהן חיי נפש כגון יינות שמנים וסלתות וכשם שאין מוציאין מארץ לחו"ל כך אין מוציאין מארץ ישראל לסוריא וכו'. היכן נרמז דבר זה בפרשה?

תשובות והערות ניתן לשלוח בפאקס או להשאיר הודעה בתא קולי כמפורט בעמוד 4

תשובה לשאלה משבוע שעבר:

פי ידעתי לַמַּעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנֵי וְאֶת בִּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דְרָף ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט.

הנה כאן הקדים הכתוב צדקה למשפט, וצ"ב מאי שנא מהכתוב בנביא ישעיה "שמרו משפט ועשו צדקה" שהקדים משפט לצדקה.

עמד בזה בספר "טל השמים" מהגה"ק מקאשוו וצוק"ל, ופירש עפ"י דברי התנ"כ (פר' קדושים) אמר ר"ע ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה, דהנה אהבת ישראל הוא ענין רם ונשא, אך שיהיה בדרך התורה ולא ח"ו לפרוק עול התורה, והיינו "זה כלל גדול" אולם דייקא "בתורה" בדרך התורה.

ובזה ביאר, דבאברהם אבינו שעדיין לא ניתנה תורה ע"כ הוקדמה הצדקה למשפט, לא כן לאחר מתן תורה המשפט קודם שכל ענין צדקה ואהבת חברו הכל רק בדרך משפטי התורה, וע"כ בישע"י הקדים משפט לצדקה.

לסט"א ונסתבב להיות רודף מלא שהוא ס"מ עמלק (כדאיתא בווהר). והנה איתא (בקהלת יעקב ערך ז"ו) זוכב הוא חדר הקדוש ואילן הקדוש שהוא תפארת, והוא המבטל קליפות זב"ב שהיא קליפות עמלק שמרומז בתורה ז'כרון ב'ספר ו'שים ב'אזני.

ובזה אפשר לפרש כוונת (פסוק א' בראשית סימן כ"ד), ואברהם זקן בא בימים, זקן קנה חכמה, בא בימים, כמו שמפרש הזוהר שהיה כל ימיו מתמימי דרך להיות ימיו שלו ולא נאבד ממנו אפילו אחד מהם [ואחת ממידות שהתורה נדרשת בהן היא דבר הלמד מענינו] וד' ברך את אברהם בכל, כל הוא מידות החסד, שזכה אברהם להיות מרכבה לה, והיינו שהיה נדיב ללמד ולהדריך את אנשי דורו והשפיע עליהם מחכמתו ומיראתו ככתוב הנפש אשר עשה בחרן, וד' היה בעזרו ושנעשה נשיא אלקים, כמו שפירש"י על פסוק עמק שוש, ואז היה כח בידו ביתר עז להרבות עבדי ד', וזהו כוונת המשך הפסוק, במה שהיה אברהם זקן בא בימים, בזה גופא וד' ברך את אברהם בכל במידות החסד. וזהו ו'אברהם ז'קן ב'א בימים ר"ת זוכ"ב שע"כ היה כח בידו לבטל ולשבר קליפות זכוב שהוא עמלק.

(שירי משכיל, כלל ו' פרט ד')

את לרבות הנטפל לאברהם

וְה' פָּרַף אֶת אֲבִרְהָם בְּפֶלֶא.

אפשר לומר דאת בא לרבות שכל מי שהי' מדבק עצמו אל אברהם נתברך ג"כ בכל, כדפרש"י על וגם ללוט ההולך את אברהם וכו' עיי"ש, ה"נ את אברהם לרבות הנטפל לאברהם.

(ויגד יעקב - פאפא)

מתורתם של ראשונים / המשך מעמ" 1

לשבח מנין הוא מוכרח אשר זקן הוא זה שקנה חכמה הלא מהתיבה אינו מבואר רק זה קנה כענין נוטריקון נוכל לעשות מזקן זה קנה, אבל מנין לנו שקנה חכמה דילמא דבר אחר או סכלות קנה, ואך נודע אומרם ז"ל (ויקרא רבה א', ו') מתלא אמר דעה קנית מה חסרת דעה חסרת מה קנית וכו', ועל כן כיון שמבואר בהתיבה אשר זה קנה בודאי קנה חכמה כי אם לא חכמה קנה מה קנה הלא דעה חסרת מה קנית) ונחזור לענין שחזן אשר היה עבדו מעולם עבד כשר, היה זקן ביתו שקנה חכמה, וכאומרם (זמא כ"ח ע"ב) שהיה דולה ומשקה מתורת רבו כנאמר. ומושל בכל אשר לו שכל אשר יש לו מספך וזהב וחפצים ובגדים נתן הכל בידו ומי בכל ביתו נאמן כאליעזר עבדו בן משק ביתו, ואף על פי כן כאן אמר לו שים נא ידך תחת ירכי ואשביעך וגו' שלא רצה להאמינו לדבר מצוה ודימה עצמו לקונו אשר הן בקדושו לא יאמין כי כל חפציו לא השונו בה, ויקר היה המצוה בעיניו מכל הון רב, וגם לאיש אשר אלה לו לא חפץ להאמין עד אשר השביעו שבועה דאורייתא בשם ה' אלקי צב-אות וכנאמר.

שאר דבר חפץ לא יאמין לו כפשוטו בשום אופן עד אשר ידרוש ויחקור וישאל היטב עליו מי הוא זה ואיזה הוא ואם נאמן הוא או אינו כל כך ויצטרף כל הספיקות למען לא יתן לו ואם כבר ירצה ליתן יעמיד עליו עדים ויכתב בספר וחתום ויפחד וירעד עד כלות הזמן אולי לא ישלם לו, והכל כי זה הוא העיקר בעיניו בכל עבודתו שעובד בעולם הזה. ולזה, על זה יתן כל לבו ונפשו ועיניו שלא לבוא לידי מכשול מיראתו ופחדו, מה שאין כן במצוות ה' שלטפל נחשב בעיניו ואם לא יהיה כל כך על צד היותר טוב מה יהיה בזה כיון שלא זה הוא עיקר עבודתו.

ואולם אברהם אבינו העיד עליו הכתוב (ישעיה) אברהם אוהבי, שלא אהב דבר אחר כי אם מצוות ה' ולא יותר והכל היה להבל ותהו בעיניו כאפס ואין נחשב לו ועל כן כל אשר לו מסר לאליעזר, ובמצוות לא חפץ להאמינו. וזה שאמר הכתוב ויאמר אברהם אל עבדו פירוש הנה עבדו הידוע מאז ומקדם עבד כשר ועוד הוא זקן ביתו ונודע אומרם ז"ל (קידושין ל"ב ע"ב) זקן זה שקנה חכמה (ואני אמרתי טעם

הגאון הגדול רבי בצלאל שטערן זצוק"ל אב"ד עדת ישראל מעלבארן וקהל יראים וויען ובעל שו"ת "בצל החכמה" לרגל היא"צ – כ"א מרחשון תשמ"ט (חלק א')

הקודש על מנת להשאר בה לישוב על התורה ועל העבודה באין מפריע.

באותה העת והוא מטופל בשבעה ילדים בביתו וסבל דלות ועניות נוראה, הציעו לו משרת רבנות באחת מערי ארץ הקודש, אך תנאי היה בפיהם שיתחייב שלא לדבר בענייני המפלגות, כי חששו שיטיף להם מוסר נגד דעותיהם הלאומיות הכובות. רבנו סירב בתוקף לתנאי, וטען שאינו מסכים בשום אופן שהפרנסים יכתיבו לרב על מה ידבר ועל מה לא ידבר, והעדיף לסבול הלאה חרפת רעב ובלבד שלא להזדקק לרבנות זו.

בסוף שנת תשי"ג נתבקש על ידי חרדי מעלבארן באוסטרליא לבוא ולהיות להם לרב ומורה, ואכן בחודש אולול תשי"ג עזב את ארץ הקודש ויצא לדרכו לאוסטרליא. באמצע הנסיעה כשנתעכב קצת בכמה מקומות מסיבות שונות ועל פי החשבון ראה שיוכרח לערוך את ימי ראש השנה בדרכים, דבר שיפריע לו למאד את הימים הנוראים, חזר על עקבותיו לירושלם.

במעלבארן

שוב בחודש מרחשון תשי"ד יצא את ארץ הקודש לכהן כאבדק"ק עדת ישראל בעיר מעלבארן וגם נתקבל שם כנשיא "התאחדות הרבנים החרדים באוסטרליא" ור"מ דיישיבת "ברית אברהם" שהרביץ בה תורה ויראה.

בהסכם שסיכם רבנו עם ראשי ופרנסי הקהילה טרם התמנותו לרבה של "עדת ישראל" במעלבארן כותב רבנו בזה"ל:

"א בכל העניינים הנוגעים אל הדת תהי' דעתי מכרעת וקובעת בע"ה בלי שום פקפוק כלל. ב) על הקהילה לעזור לי בהקמת ישיבה לבחורים לשם הרבצת תורה ולדאוג לקיומה.

פירוש הסעיפים האלה ברור, לא גבאים ולא נשואי פנים, לא נגידיים ולא תקיפים, ישפיעו בענייני דת. דעתי דעת תורה היא הבלעדית והיא זו שתקבע."

אין זה פלא א"כ שגם בהיותו בשעת דחקו דחה משרת רבנות מכובדת שהוצעה לו כשהיה מסופק אם יתאפשר שדעתו תהיה המכרעת והקובעת.

אולם כל תקיפותו היתה בבחינת "ויגבה לבו בדרכי ה'" לצורך שמירת התורה והיהדות, אך בעת שעזב את רבנותו הנהגה אחרת באה לכאן, לפתע אל חס יותר על כבודו, מעורב היה בין הבריות, בורח מהתבלטות, מצניע את עצמו ונחבא אל הכלים.

ט"ו שנים היו ימי שבתו באוסטרליא והרבה השפיע מגדלותו על קהילה רמה זו והעמיד בה את הדת על תילה לשם ולתפארת, בשחיטה ומקואות וכל צרכי הקהילה, ובמיוחד יש לציין את העובדא שיסד שם בית החיים מיוחד להחרדים לראשונה בתולדות אוסטרליא.

ברבנות וויען

בשנת תשכ"ח עבר לעיר וויען בירת אוסטריה לעבוד לפני עם ה' בכהנו כרב אב"ד דק"ק מחזיקי המשך בעמ' 4 <<<

קבועים בכל ימות השבוע לבעלי בתים של קהילתי וגם לאחינו בני ישראל מעירות אחרות, שהיו בהתאם לחוקי המדינה מרוכזים בשנים ההן בעירנו לעבוד עבודה עבודת משא. כן הוכרחו אז גם רבים מבע"ב דקהילתנו לעזוב ביתם למשך זמן מסוים ולצאת לכפרים הסמוכים לעבוד עבודתם, בעת ההיא על פנים פארור וקודר, כל לב מלא דאגה עצבון וצער, והעולה על כולנה מרדים אימה, פחד ובעתה מפני העתיד המעורפל והבלתי ידוע. ואין לך יום שאין קללתו מרובה משל חבירו, גזירות רדפו גזירות, טרם הספיקו לבצע את הראשונה והשני' כבר היתה פקודה לבא. אחר זמן התחילו להגיע אלינו גם שמועות אימות מגורלם המר של אחינו בני' בארצות שונות, שעמדו באין אונים ואין ישע מול אכזריותיהם הנוראות של אויבינו בנפש ימ"ש. חיזוני תופת וחלומות בלהות הפחידו והרעידו גם כל לב שקט ושאנן. גם אלה שבטחו בתחילה בחסד לאומיים התפכחו כאשר הועמדו בפני המציאות המרה והאימה, היו זמנים בהם הגיעו הפחד והבהלה לשיא גובהם, אשר גם החסונים כאלונים כמעט ונפלה רוחם בקרבם ורבים התדרדרו והגיעו לסף היאוש ר"ל.

בימים ההם ובעת ההיא שמתי לי לתפקיד, לחזק אמונת אומן מורשת ומסורת אבות, ובכל שבת ק' דרשתי בענייני אמונה, בטחון וצפי' לישועה ולגאולה קרובה בישועת ה' כהרף עין, גם בהזדמנויות אחרות רבות ושונות וכן כאשר נפגשתי עם אנשים שונים גם אם אלה לא השתייכו לקהילתי ולחוגים הקרובים אלי התאמצתי לחזקם, לעודדם ולהפיח בהם רוח חיים, להרבות להם עצמה, ותקוה לאחרית טובה בס"ד. כן הנפתי את ידי להזכיר ולעורר כפי הצורך על דבר הזנחות ולקיום שונים שנתגלו לפרקים בחיי הצבור והפרט, ברובם בעקבות מאורעות הזמן."

בהמשך דבריו הוא מעתיק חלק מדרשות החיזוק שנשא בתקופות אלו.

גולה אחר גולה

בשנת תש"ח עם חילוף המשמרות ושינוי המשטר במדינת רומניא עזב רבנו את ביתו לעיר בודאפעסט בירת אונגארין, וזמן קצר אחר הגיעו לשם נתבקש ממנהל חברת ש"ס דהקהלה שם להגיד בקביעות יום יום שיעור בגמרא עם מפרשים לפני בעלי בתים לומדי תורה שהיו צמאים לדבר ה', כן נאספו אליו מספר בחורים יראים מבקשי ה' לשמוע מפיו שיעורי תורה בעניינים שונים.

אחרי כמה חודשים העתיק מושבו לעיר פאפא לאחר שנבחר לכהן שם כרב אב"ד, אולם גם שם לא האריך ימים על ממלכתו ועם השתנות המצב באונגארין והפיכת המדינה לקאמניסטית יצא את גבולותיה, ובחודש שבט תש"ט הגיע לרומא בירת איטליה, שם פעל גדולות ונצורות בקרב ניצולי המחנות והרביץ תורה בישיבת "מאור הגולה".

בעת שהסתובב במחנות העקורים באיטליה סייע לו אחד מידידיו שהיה בקי בענייני כשרות. לימים כשהיה צורך במיניו משיגים מסוים היה הלה המועמד הטבעי, אולם רבנו התנגד בטענה שאשתו הולכת בגילוי ראש! בימי הרחמים והסליחות דשנת תשי"א עלה לארץ

כאחד מגדולי הפוסקים בדור האחרון מפורסם בדמותו הטהורה מלאת ההוד והדר, הגאון הגדול המפורסם האי צדיק וחסיד רבי בצלאל שטערן זצוק"ל בעל שו"ת בצל החכמה ו' כרכים ששימש כאב"ד דק"ק הרמנשטדט, פאפא, עדת ישראל מעלבארן, קה"י וויען, ושמו נישא למרחקים גם כגאון גדול במידותיו התרומיות ובמידת ענוותנותו ובהתמסרותו לשואליו ותלמידיו.

שחר ימי

נולד בשנת תרע"א בק"ק ניייהזיל שם שימש כדומ"ץ אביו הגה"ק רבי אברהם זצוק"ל ה"ד בעל גפי אש ומליצי אש, וגדל שם על ברכי גדולי העיר ובראשם זקנו אלופ הגה"צ ר' יוסף מאיר טיגערמאן זצוק"ל הגאב"ד דשם.

בבחרותו למד תורה בישיבה הרמה בפרעשבורג וכן בישיבת נייטרא אצל הגרש"ד אונגאר זצוק"ל כשמוערווי התבלט כיחיד ומיוחד בתורה וביראה טהורה, חבריו שלמדו עמו בצעירותו העידו שכבר בהיותו כבן ט"ו ידעו וראו כי עתיד הוא להאיר את שמי עולם התורה וההוראה. מצעירותו משך אליו את תשומת לבם של כל בני העיר כשהוא הולך וגדל בתורה וביראת שמים ובעיקר במדותיו התרומיות ובענוותנותו המופלגת כאשר הוא משפיל עצמו לפני כל בר ברב, ולא פעם מצאוהו יושב והוגה שעות אחרי שעות עם הבחורים חלושי הכשרונות ומוסר עצמו וכולו כדי שייבן את סוגיית הגמרא על מתכונתה ועל בוריה.

בהגיעו לפרקו נשא לאשה את הרבנית ע"ה בתו של הגאון המפורסם רבי צבי הירש קינסטליכער זצ"ל אבדק"ק סעבען ומח"ס שו"ת באר צבי, כשהוא נעשה להרב הצעיר לצד חותנו, ועמד לימינו בכל ענייני הרבנות בהרבצת התורה וההוראה לשואלים בדבר ה'.

לאחר נישואיו נתבקש מאת הרבה קהילות שיבוא לכהן פאר כרם ואלופם, אולם תמיד היתה מגמתו לישוב וללמוד מתוך ישוב הדעת בינו לבין קונו ולכן דחה פעם אחר פעם את כל ההצעות, עד שניאות לקבל על שכמו את משרת הרבנות ונתקבל לכהן כאבדק"ק הרמנשטדט וניהל שם ישיבה בה הרביץ תורה לתלמידים מבקשי תורה.

בשנות הזעם

בחסדי שמים בשנות הזעם ניצל רבנו עם בני משפחתו, כשהוא עמוד האש ההולך לפני המחנה להאיר להם בחשכת התקופה, וכאשר העלה על הכתב בעצמו בהקדמתו לחלק הראשון של ספרו שו"ת בצל החכמה שהוציא לאור בשנת תשי"ט:

"בשנות זעם אלה היתה דירתי קבועה בעיר הרמנשטדט (הנקרא ג"כ נ. סיביאו) אשר בגלילות טרנסילבניא, שנתקו אחר מלחמת העולם הראשונה מארץ הונגריא ונספחו למדינת רומניא, שם כהנתי כרבה (הצעיר) של הקהלה החרדית. והודות לה' צורי וגואלי לא הוכרתי משך כל השנים הללו לעזוב את ביתי וקהילתי, נשאיתי ב"ה במקומי, הרבצתי תורה בישיבה לתלמידים מקשיבים, ובשיעורי תורה

היה אמר לא אוכל עד אם דברתי דברי. הנ"ל לרמז בזה עפ"י הידוע גודל מעלת הנהנה משולחנו של ת"ח הצדיקים אשר קדושת מאכלם מביא אל האדם קדושה יתירה לסייעו לעבודת הבורא, לא כן המאכל הבא מסט"א הוא מטמטם לב האדם והוא כמו סם המות לאיש אשר ישר הולך, לכן באמת הם לא נתנו כלום סם בתוך מאכלם, אך המאכל שלהם היה לפני העבד הזה כמו סם המות, יען כי הוא היה רגיל לאכול משולחנו של א"א ושרה אמנו היא המכינה ומבשלת המאכל מצד הקדושה וכל טועמיה חיים זכו, לכן כאשר בא העבד אל בית לבן ובתואל היה ירא לנפשו ממאכלם לבל יטמטם לבו כמו סם המות, לזאת לא רצה לאכול עד אשר ידבר ד"ת כי הד"ת מביא הקדושה לתוך המאכל, לזה אמר עבד אברהם אנכי וזהו הד"ת כי המספר בשבחו של הצדיק הוא כמו ד"ת, ובזה היה ניצול.

(תפארת שלמה)

עפ"י הרוב אם ארור וברוך יחדיו ידובקו, מתדבק הברוך בארור להיות כמוהו

וְאָמַר אֶל אֲדֹנָי אֱלֹהֵי לֹא תִלַּךְ הָאִשָּׁה אַחֲרָי.

אלי כתיב, בת היתה לו לאליעזר והיה מחזר למצוא עילה שיאמר לו אברהם לפנות אליו להשיאו בתו, אמר לו אברהם, בני ברוך ואתה ארור, ואין ארור מדבק בברוך. (רש"י)

ידוע קושיות העולם דכאן הי' להיפך שהארור רצה לדבק בברוך, וא"א לא רצה בו, והול"ל אין ברוך מדבק בארור, ומרגלא בפומא דינשי לתרץ בדרך מליצה, דנוהג שבועלם אפילו אם הי' הברוך מרוצה להשתדך ולדבק בארור, ממאן הארור ולא ירצה בו, וזהו מחסדי השי"ת שלא יתערב זרע קודש בורע פסול, ע"כ מלמדים אותו למאן בדבר, וע"כ אמרו חז"ל בלשון זה אין ארור מדבק בברוך שעפ"י הרוב כן הוא, וכ"מ שדברו חכמים ע"ד הרוב אמרו. אמנם תירוץ זה אינו מספיק כאן, שהרי אברהם אבינו אמר דיבורים אלו לאליעזר, והי"ל לומר ההיפך אין ברוך מדבק בארור, דאליעזר רצה לדבק בו, וא"א עכב על ידו ומיאן בדבר.

ופירשתי כבר עפ"י מ"ש במד"ר עה"פ א ברוך ה', א"ר יוסי ב"ר דוסא כנען הוא אליעזר, ועל ידי ששרת אותו צדיק באמונה יצא מכלל ארור לכלל ברוך ע"כ, מבואר דע"י זכותא דאברהם וע"י ששרת את הצדיק באמונה יצא מכלל ארור ובא

לכלל ברוך. ומעתה אפשר שזה הי' כוונת אליעזר, דגם הוא ידע כלל זה דאין ארור מדבק בברוך, אבל חשב דע"י שיתחתן וידבק בורע אברהם, ממילא יועיל זכותא דאברהם, ויצאו גם זרעו מכלל ארור ויבואו לכלל ברוך, וכ"ש וק"ו הוא, דמה אם ע"י ששרת אותו באמונה יצא מכלל ארור, ומכ"ש אם ידבקו זרעו בורע אברהם ויהיו לעם אחד, אולם א"א חשב שאף שהועיל לגבי אליעזר ויצא מכלל ארור ע"י התדבקותו באברהם, אבל אולי לא יפעל לגבי הבנים דורות העתידים, דעפ"י הרוב אם ארור וברוך יחדיו ידובקו, הפועל היוצא מזה דהברוך מקושר ומדובק בארור להיות כמוהו ועושה כמעשהו, אבל הארור אין מדבק עצמו בברוך ונשאר בהיותו, ואין עושה בו רושם לטובה, וז"ש לו אברהם אתה ארור, והגם שסופך לצאת מכלל ארור, אבל מי יודע אם יועיל ההתדבקות גם לבתך ולדורות הבאים, ולאו בכל יומא איתרחיש שהארור יתהפך לגמרי ע"י התדבקותו לברוך, ועפ"י הרוב אינו כן דאין ארור מתדבק בברוך להיות כמוהו, ואדרכה ע"י התדבקותם יתקלקל הברוך ויתדבק במעשה הארור, וע"כ מיאן אברהם ולא הסכים שיתחתן עם אליעזר.

(דברי יואל פ' תולדות עמ' תר"ג)

דבריהם הם זכרונם

המשך מעמ' 3

הדת וקהל יראים דוויען, ותיקון בה תקנות חזקות והעמיד את הדת על תילה.

אירע שיגורת נהרגה בהתקפת מרצחים על יהודים שיצאו לאחרי תפילת השבת מבית הכנסת בעיר, הגורמים היהודיים הרשמיים ניסו לערוך לה הלויה כלל-יהודית כצעד הפגנתית-תעמולותי, בבית הקברות נמצא גם היכל טהרה שנבנה על ידי הקהלה הכללית (קולטוסגמיינדה) באופן שאין דעת חכמים נוחה הימנו, וכשהביאו את המיטה לשם סירב רבנו להכנס, וכה נכתב באחד מכתבי העת באותם הימים: "הרב מסרב להיכנס להיכל הטהרה שטומאה היא בעינינו". לאחר מכן גם עמד על כך שהמלוים לא ילכו בתערובת אלא אנשים לחוד ונשים לחוד ולא הניח למסע הלויה להתנהל עד שבקשתו נתמלאה.

"שמע, דום ושא" / המשך מעמ' 1

שומרי מצוות – וממילא אין הם מסוגלים כלל להעלות על קצה דעתם אפשרות שכזו להכנע לאומות העולם בפרט כאשר מדובר בשונאי ישראל מובהקים, ומי מדבר בכלל על לדרוש בשלומם או להתפלל להצלחתם ולשמור את דברת השליט.

(במאמר המוסגר נציין שציווי השי"ת ביד ירמיהו נביאו ו'דַרְשׁוּ אֶת שְׁלוֹם הָעִיר הָעִיר הַגִּלְתִּי אֲתָכֶם שְׁמָה וְהִתְפַּלְלוּ בְעֵדָה אֶל ה'" נאמר על מלכות בבל שהחריבה את בית מקדשנו והגלתה את עמנו, עד כדי כך שעל חורבנה תקנו חז"ל (ברכות נז:) את ברכת "ברוך שהחריב בבל הרשעה", ודו"ק).

ניתן לראות בחוש את הדברים הידועים שכותב הסמ"ע (ס"ג סקי"ג) בשם שו"ת מהרי"ו (סי' קמ"ו): "שפסקי הבעלי בתים ופסקי הלומדים הם שני הפכים" ומשם מקור המימרא "דעת בעלי בתים היפך דעת תורה", כאשר אפשר לראות כיצד מי שדעתו נקבעת לפי התורה יודע שאמנם הישמעאלים ידם בכל ויד כל בו ובני עשוי חיים על חרבם, אך כל זמן שאנו בגלות עלינו לנהוג כפי הקב"ה לנהוג בגלות, אך אלו שדעתם נקבעת לפי דעות ההמונים מתלהטים מכל מאורע או בדל מעשה של רוע ורשעות מצד הגויים ומיד מתמלאים במחשבות על "נקמה" ו"תג מחיר" ו"ניצחון" או "ניצחון מוחלט" וכו', כאשר הכל מגיע משורש הכפירה בדורנו – קליפת הציונות.

החובה המוטלת עלינו היא לפעול שיהיו דעותינו מיושרות ומסודרות לפי תורתנו הקדושה וחכמינו ז"ל, ויהי רצון שנזכה לילך בדרך האמת.

לתרומות והנצחות: 053-314-7090

<p>לעילוי נשמת הרה"ח ר' חיים ז"ל בהרה"ח ר' משה שיבדלחט"א נלב"ע י"ד תשרי תשס"ח</p>	<p>לעילוי נשמת הרה"ק רבי יששכר דב בהרה"ק רבי יהושע מבעלזא זיע"א לרגל יומ"ד - כ"ב מרחשון תרפ"ז</p>	<p>לטובת נשמת הרה"ק רבי אליעזר ליבר ב"ר אברהם זיע"א רבי ליבר הגדול מבארדיטשוב לרגל יומ"ד - כ"ח מרחשון תקל"א</p>	<p>לרפואת הגה"צ רבי שמעון ישראל בן פרידא שפירא שליט"א בתוך שאר חולי ישראל</p>
---	---	---	---

אמרתך חייתני